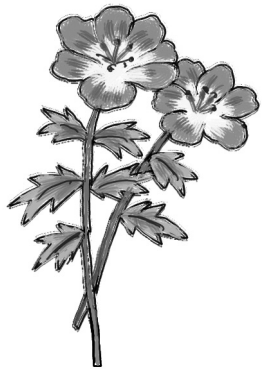
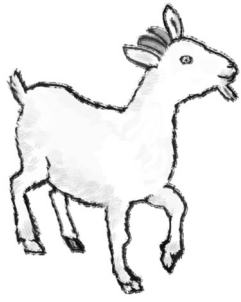
Johanna Spyri

Heidi

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Op weg naar opa-op-de-berg

Vanuit het oude stadje Mayenfeld loopt een voetpad door groene velden en bossen tot aan de voet van de bergen. Zodra het pad begint te stijgen, ruik je meteen de geurige bergkruiden.

Langs dit smalle bergpad klom op een zonnige morgen in juni een stevige jonge vrouw omhoog met een klein meisje aan de hand. Het kind had het snikheet en dat was geen wonder, want ze was dik ingepakt alsof ze de vrieskou in moest. Ze was een jaar of vijf, maar heel goed kon je dat niet zien, want ze had minstens twee en waarschijnlijk wel drie jurken over elkaar aan. Daaromheen was nog een grote, rode katoenen doek gewikkeld. Aan haar voeten droeg ze zware bergschoenen, waarop ze moeizaam naar boven klauterde.

Toen de twee ongeveer een uur geklommen hadden, kwamen ze bij Dorfli, een gehucht dat halverwege de berg ligt. Alle inwoners kenden de jonge vrouw, want hier was ze geboren. Dus werd ze bijna vanuit ieder huis door open ramen en deuren begroet. Maar ze bleef nergens staan. Ze gaf antwoord terwijl ze verderliep, tot ze bij het laatste huisje was gekomen.

Daar riep iemand uit de deur: 'Wacht even, Dete! Ik ga met je mee naar boven.'

Dete, want zo heette de jonge vrouw, bleef stilstaan. Het kleine meisje liet meteen haar hand los en ging op de grond zitten.

'Ben je moe, Heidi?' vroeg Dete.

'Nee, ik heb het alleen zo warm,' zei het meisje.

'We zijn er bijna. Nog even flink doorlopen, dan zijn we over een uur boven op de berg.'

Nu kwam er een brede vrouw de deur uit. Heidi stond op en stapte achter de vrouwen aan. De twee vriendinnen begonnen meteen te praten over allerlei inwoners van Dorfli en de gehuchten in de buurt.

'Maar waar ga je eigenlijk met dat kind naartoe, Dete?' vroeg de andere vrouw. 'Het is toch je nichtje, het kind van je overleden zus?'

'Ja,' zei Dete, 'ik breng haar naar haar opa, ze moet maar bij hem blijven.'

'Wat!? Bij opa-op-de-berg? Dete, je bent niet goed wijs. Hoe kun je dat nou doen? Die ouwe brombeer stuurt je zo weer terug.'

'Dat kan niet, Barbel, want hij is haar opa. Hij moet ook maar eens wat doen. Tot nu toe heb ik voor haar gezorgd en ik kan een goede baan krijgen. Die laat ik echt niet schieten voor haar. Nu is hij aan de beurt.'

'Ja, maar je kent hem toch. Wat moet hij met zo'n klein kind? En het meisje zelf houdt het ook niet bij hem uit,' zei Barbel. ',Waar moet jij eigenlijk naartoe voor die baan?'

'Naar Frankfurt,' zei Dete. 'Het is een fantastische kans. Ik kom in dienst bij mensen die ik vorige zomer heb ontmoet in

het hotel waar ik werk. Toen vroegen ze me ook al om mee te gaan en nu weer. Deze keer heb ik ja gezegd.'

'Ik ben blij dat ik dat kind niet ben,' riep Barbel uit. 'Geen mens weet hoe die oude man daarboven leeft! Hij wil met niemand iets te maken hebben. Al jaren zet hij geen voet meer in de kerk en als hij één keer per jaar naar beneden komt, dan rent iedereen weg. Zo bang zijn ze voor hem! Hij ziet er ook niet uit met die vreselijke baard en die borstelige wenkbrauwen. Ik zou hem niet graag alleen tegenkomen.'

'Hoe dan ook,' zei Dete koppig. 'Hij is haar opa en hij moet voor haar zorgen. Hij zal haar heus geen kwaad doen.'

'Ik zou wel eens willen weten wat hij heeft uitgehaald,' begon Barbel. 'Hij kijkt zo vreemd en zit daar maar alleen boven op die berg en laat zich nooit zien. Er wordt van alles over hem verteld. Heb jij van je zus nooit iets over hem gehoord? Hij was toch haar schoonvader?'

'Natuurlijk heb ik van alles gehoord, maar daar praat ik niet over. Hij zou woest worden als hij erachter kwam.'

Barbel wilde al heel lang weten wat er met opa-op-de-berg aan de hand was. De mensen praatten altijd zo geheimzinnig over hem. Het leek wel of ze bang waren iets slechts over hem te zeggen, maar iets goeds kwam ook niet over hun lippen.

Barbel was nog maar kort geleden getrouwd met iemand uit Dorfli, dus wist nog niet zo veel over de inwoners van het dorp. Maar Dete, die ze al langer kende, had altijd in Dorfli gewoond. Tot een jaar geleden, toen haar moeder gestorven was en ze met Heidi naar Bad Ragaz getrokken was om te werken.

Dit is mijn kans, dacht Barbel, en ze pakte Dete bij de arm. 'Je kunt me toch wel íéts vertellen? Waren de mensen altijd al

zo bang voor opa-op-de-berg en had hij altijd al zo'n hekel aan de mensen?'

'Of hij altijd zo geweest is, weet ik niet, want ik ben nu zesentwintig en hij is al over de zeventig. Maar als je het niet doorvertelt, wil ik wel wat zeggen.'

'Nou ja, Dete, wat denk je wel van mij?' zei Barbel een beetje beledigd. 'Ik kan heus wel een geheimpje bewaren.'

'Goed dan, maar mondje dicht,' zei Dete. Even keek ze of Heidi niet te dicht in de buurt was en alles zou kunnen horen. Maar Heidi was nergens te bekennen. Dete bleef staan. Het weggetje kronkelde wel, maar je kon toch bijna tot aan Dorfli kijken en er was niemand te zien.

'Kijk, daar gaat ze,' zei Barbel en ze wees een heel eind verderop. 'Ze klimt tegen de helling op met Geiten-Peter en zijn geiten. Wat is die laat vandaag! Nou ja, het komt ons goed uit, dan kan hij even op haar passen.'

'Peter hoeft niet op haar te passen,' zei Dete. 'Heidi is een slim meisje, al is ze pas vijf. Ze kan prima voor zichzelf zorgen. En dat is maar goed ook, want haar opa heeft alleen maar twee geiten en een hut en daarmee zal ze zich straks moeten redden.'

'Had hij vroeger dan meer?' vroeg Barbel.

'Nou en of,' zei Dete, 'hij had een van de mooiste boerderijen uit de omgeving. Maar hij had slechte vrienden. Hij dronk veel en hij heeft al zijn geld vergokt. Zijn vader en moeder zijn van verdriet gestorven en zijn broer trok weg, die hebben we nooit meer teruggezien. Toen is hij zelf ook verdwenen. De dorpelingen zeiden dat hij in het leger zat. Na vijftien jaar kwam hij terug met een jongen van een jaar of twaalf. Dat was zijn zoon, maar de moeder van de jongen was

er niet bij. Die is jong gestorven. Niemand uit zijn eigen dorp wilde meer iets met hem te maken hebben. Toen is hij bij ons in Dorfli komen wonen. Hij had nog genoeg geld om Tobias, de jongen, timmerman te laten worden. Iedereen in het dorp mocht Tobias graag, maar zijn vader vertrouwden de mensen niet. Toch was hij in de verte familie van ons, dat heeft mijn moeder wel eens verteld. Daarom noemden wij hem opa. Nadat hij op de berg ging wonen, werd het opa-op-de-berg.'

'En Tobias?' vroeg Barbel.

'Tobias trouwde met mijn zus Adelheid en ze kregen een dochtertje: Heidi. Ze waren erg gelukkig, maar dat duurde niet lang. Toen Tobias hielp bij het bouwen van een huis, viel er een balk boven op hem. Hij was op slag dood. Adelheid werd ziek van schrik en verdriet. Een paar weken later is ook zij gestorven.

De mensen zeiden dat dat de straf was voor alle slechte dingen die opa gedaan had toen hij nog jong was. Daarna is hij op de berg gaan wonen. Hij kwam niet meer naar beneden en sprak haast nooit meer met iemand. De kleine Heidi was pas één jaar en mijn moeder en ik hebben haar in huis genomen. Toen moeder stierf, heb ik Heidi meegenomen naar Bad Ragaz en haar bij de oude Ursula ondergebracht. 's Zomers kon ik in het hotel werken en 's winters had ik naaiwerk. Maar nu ik naar Frankfurt ga, kan ik echt niet meer voor haar zorgen. Overmorgen ga ik al weg.'

'En dus laat je het kind bij opa-op-de-berg?' zei Barbel. 'Hoe haal je het in je hoofd!'

'Wat moet ik anders?' vroeg Dete. 'Ik kan een kind van vijf toch niet meenemen naar Frankfurt? Maar waar moet jij eigenlijk zijn? We zijn al halverwege de berg.'

‘Ik ben precies waar ik wezen wil,’ zei Barbel. ‘Ik moet wat bespreken met de moeder van Geiten-Peter, zij spint ’s winters voor me. Veel succes dan maar, Dete!’

Dete gaf Barbel een hand en bleef staan kijken hoe haar vriendin naar een kleine berghut liep die een eindje van het pad af op een beschut plekje stond. De hut zag er erg wiebelig en verwaarloosd uit. Dat kon gevaarlijk zijn als de föhnwind op volle kracht langs de bergwand blies. Dan klapperden de deuren en ramen en alle half verrotte balken trilden en kraakten. Als de hut open en bloot op de bergweide had gestaan, was hij zo het dal in gewaaid.

In de hut woonde Geiten-Peter met zijn moeder en zijn oma. Peter was een jaar of elf. Elke ochtend kwam hij beneden in het dorp de geiten halen om ze naar de hoge bergweiden te brengen waar ze konden grazen. Aan het einde van de dag daalden Peter en zijn geiten weer af. Zodra ze in het dorp waren, blies hij schel op zijn vingers en dan kwam iedereen zijn geiten ophalen van het plein. Meestal werden de kinderen gestuurd, want niemand was bang voor de vriendelijke geiten. In de zomer waren dat de enige ogenblikken waarop Peter met andere kinderen omging. De rest van de tijd was hij altijd alleen met de geiten. Thuis had hij wel zijn moeder en zijn blinde oma, maar die zag hij maar weinig. ’s Morgens moest hij heel vroeg weg en omdat hij zo lang mogelijk bij de andere kinderen in Dorfli wilde blijven, ging hij ’s avonds pas laat weer naar huis.

Eigenlijk kwam hij alleen maar in de hut om er te eten en te slapen. Zijn vader, die vroeger de geiten naar de bergweide bracht, was een paar jaar geleden bij het houthakken verongelukt. Zijn moeder heette Brigitte en zijn blinde oma werd

door iedereen in de wijde omtrek alleen maar 'oma' genoemd.

Dete bleef wel tien minuten staan kijken waar de kinderen met de geiten gebleven waren. Toen ze hen niet zag, liep ze verder naar boven om de bergweide beter te kunnen overzien. Ongeduldig tuurde ze naar alle kanten. Intussen kwamen de kinderen via een grote omweg dichterbij, want Peter wist allerlei plekjes met struiken en bosjes waaraan veel lekkers te knabbelen viel voor zijn geiten. Daarom ging hij altijd zigzaggend de berg op.

Heidi was eerst met veel moeite achter hem aan geklommen, hijgend van de hitte in al die kleren. Ze zei niets, maar ze kon haar ogen niet afhouden van Peter, die op zijn blote voeten en in zijn dunne broek heen en weer rende. Ook keek ze naar de geiten, die op hun slanke pootjes nog veel gemakkelijker over de stenen en de struiken tegen de helling opklommen.

Opeens ging ze op de grond zitten en deed snel haar schoenen en kousen uit. Daarna stond ze op, legde de rode doek weg, knoopte haar jurkje open en trok het snel uit. Ze moest er nog een openknopen, want tante Dete had haar nette kleren over haar gewone heen aangetrokken. Bliksemsnel verdween ook haar gewone jurk. Nu stond ze in haar onderjurkje en stak blij haar blote armen in de lucht. Toen legde ze alles netjes op een stapeltje en sprong en klom samen met Peter achter de geiten aan alsof ze ook bij de kudde hoorde.

Peter had er niet op gelet wat ze deed toen ze achterbleef. Maar nu ze zo luchtig gekleed naast hem liep te dansen en te springen, grijnsde hij breed. En toen hij ook nog het hoopje kleren zag liggen, grijnsde hij bijna tot achter z'n oren, maar hij zei niets.

Heidi voelde zich zo licht en vrij dat ze tegen Peter begon te praten en hij praatte terug. Hij moest heel veel antwoorden geven, want ze wilde weten hoeveel geiten hij had en waar hij met ze naartoe ging en wat hij thuis deed. Zo kwamen ze ten slotte met de geiten boven bij de bouwvallige hut aan, waar tante Dete nog stond te wachten.

Die begon meteen te gillen: 'Heidi, wat heb je gedaan? Kijk eens hoe je eruitziet! Waar zijn je jurken en je sjaal? Ik heb spiksplinternieuwe schoenen voor je gekocht en nieuwe kousen gebreid en nu is alles weg. Waar heb je dat allemaal gelaten?'

Heidi wees rustig naar beneden en zei: 'Daar.'

Tante Dete keek. Het klopte, daar lag wat in het gras met iets roods erbovenop, dat moest de sjaal zijn.

'Dom kind!' riep tante Dete boos. 'Hoe kom je erbij om alles uit te trekken?'

'Ik heb die dingen niet nodig,' zei Heidi en het leek alsof ze zich helemaal niet schuldig voelde.

'Maar snap je het dan niet, ben je echt zo dom?' jammerde tante Dete. 'Wie moet jouw spullen nu gaan halen? Daar doe je wel een half uur over. Peter, ga jij eens even. Kom, doe het nu meteen en sta me niet zo aan te staren.'

'Maar ik ben al te laat,' zei Peter langzaam en hij bleef gewoon staan waar hij stond met zijn handen in zijn zakken. Zo had hij ook naar de uitbarsting van tante Dete geluisterd.

'Je staat daar maar te kijken,' riep tante Dete, 'dit schiet niet op! Kom eens hier, dan krijg je wat moois.' Ze hield hem een glimmende nieuwe munt voor.

Meteen sprong Peter op en hij rende langs de kortste weg

de bergweide af. In een mum van tijd was hij bij het stapeltje kleren, pakte het op en was er zo razendsnel mee terug, dat tante Dete hem meteen de stuiver gaf.

'Draag die kleren nog even voor me tot bij opa-op-de-berg, jij moet toch ook die kant op.' Ze draaide zich om en klom verder de steile helling op, die pal achter de hut van Geiten-Peter oprees.

Peter deed wat ze vroeg en volgde haar met onder zijn linkerarm Heidi's kleren en in zijn rechterhand de stok voor de geiten. Heidi en de geiten huppelden en sprongen vrolijk om hem heen. Zo kwamen ze drie kwartier later bij de bergweide waar de hut van opa op een rotspunt stond. Op zo'n plek ving je natuurlijk wel veel wind, maar ook kon de zon er aan alle kanten goed bij. Bovendien kon je van hieruit het hele dal overzien.

Achter de hut stonden drie oude sparren met dichte lange takken. Daarachter ging het weer steil omhoog tot aan de oude grijze rotsen. Aan de kant van het dal had opa een bank aan de hut vastgetimmerd. Daar zat hij met een pijp in zijn mond en met zijn handen op zijn knieën, terwijl hij keek hoe de kinderen, de geiten en tante Dete omhoog klommen.

Heidi was het eerst boven. Ze liep regelrecht op de oude man af, stak haar hand uit en zei: 'Dag, opa!'

'Wat bedoel je?' zei de oude man knorrig. Hij gaf haar even zijn hand en keek haar vanonder zijn borstelige wenkbrauwen lang en doordringend aan. Heidi keek terug zonder ook maar met haar ogen te knipperen. In plaats daarvan bestudeerde ze opa's lange baard en zijn grijze wenkbrauwen, die in het midden aan elkaar gegroeid waren en eruitzagen als struikgewas. Hij zag er zo bijzonder uit! Nu was ook tante

Dete boven aangekomen met Peter, die een tijdje bleef staan om te zien wat er ging gebeuren.

'Dag, opa,' zei Dete, 'hier is het dochtertje van Tobias en Adelheid. U zult haar wel niet meer herkennen, want u hebt haar voor het laatst gezien toen ze één jaar oud was.'

'Wat moet ik met dat kind,' zei de oude man kortaf. 'En jij daar,' riep hij tegen Peter, 'schiet nu maar op met je geiten, zo vroeg ben je niet. Neem die van mij ook mee!'

Peter gehoorzaamde en vertrok meteen, want hij had aan één boze blik van opa genoeg.

'Ze moet bij u blijven, opa,' zei Dete. 'Ik vind dat ik mijn plicht wel gedaan heb in die vier jaar. Nu is het uw beurt.'

'Zo,' zei de oude man, terwijl hij Dete fel aankeek. 'En als dat kind nou begint te huilen en te gillen om jou, zoals kinderen doen, wat moet ik dan beginnen?'

'Dat is uw zaak,' zei Dete. 'Mij heeft ook niemand verteld wat ik met haar moest doen toen ze pas één was en ik opeens voor haar moest zorgen. En ik had het toen al druk genoeg met mijn moeder. Ik moet nu aan mezelf denken en u bent familie van haar. Als u haar niet in huis kunt hebben, doe dan maar met haar wat u wilt. Maar iedereen zal u met de vinger nawijzen als het niet goed gaat. En ze wijzen u nu al zo vaak na.'

Dete voelde zich een beetje schuldig. Daarom was ze zo uitgevallen en had ze meer gezegd dan ze van plan was geweest. Bij haar laatste woorden was opa overeind gekomen. Hij stak zijn arm uit en riep: 'Maak dat je wegkomt en laat je voorlopig niet meer zien!'

Dat liet Dete zich geen tweede keer zeggen. 'Nou, dag dan en jij ook Heidi,' zei ze vlug.